

УДК 821.161.2(477.8)-92.09"18/19":32(477)

**«БО Я НЕ З ТАКИХ, ЩОБИ КОМУСЬ ЗАСЛУГУ ВІДБИРАВ...»:
ПОЛІТИЧНІ АКЦЕНТИ ДИСКУСІЙ СТЕПАНА СМАЛЬ-СТОЦЬКОГО
ТА ІВАНА ФРАНКА У ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ НА ПОРУБІЖЖІ
КІНЦЯ ХІХ — ПОЧАТКУ ХХ СТ.**

М. І. Пелипець

*Львівська національна наукова бібліотека України імені Василя Стефаника,
вул. Стефаника, 2, Львів, 79000, Україна*

Проаналізовано полемічні матеріали Степана Смаль-Стоцького та Івана Франка. Побіжно розглянуто публікації громадсько-політичних діячів, у змісті яких деталізовано їх перебіг. Окреслено суть та охарактеризовано тематику полеміки. Висвітлено головні аспекти дискусій на сторінках західноукраїнських пресових органів між провідними діячами у контексті політичної ситуації наприкінці ХІХ — початку ХХ століття.

***Ключові слова:** полеміка, Степан Смаль-Стоцький, Іван Франко, преса, рецензія, політичні засади.*

Постановка проблеми. Полемічні матеріали в українському пресознавстві донині залишаються не достатньо проаналізованими. Їх поява зумовлена складними явищами в різних сферах суспільно-політичного життя у час нашої бездержавності. Найчастіше носієм диспуту ставала саме преса, яка відігравала роль так званого арбітра і виступала на користь того чи іншого учасника полеміки. Пресові органи обґрунтовували правоту полемістів та вимальовували певний образ для сприйняття громадськістю новітніх поглядів чи вже сформованих ідей провідних діячів.

По суті, боротьба між тодішніми політичними ідеологами породжувала гостру полеміку на сторінках преси, хоча, за словами С. Смаль-Стоцького, не потрібно було «робити якійсь газеті якоїсь партії з того закид, що вона підпирає правительств, наколи той стосунок оснований на чесній згоді переконань бодай в головних точках», особливо, коли йшлося про звинувачення у сторону чернівецької газети «Буковина», яка «не була і не є нічийим наймитом, не була і не є правительственным машелюком, лиш щиро служить рускій народній справі» [11, ч. 61, с. 1–2].

Для прикладу розглянемо полеміку С. Смаль-Стоцького та І. Франка на сторінках періодичних органів через реакцію останнього на серію статей «Політика реальна» (усього їх 21) С. Смаль-Стоцького у газеті «Буковина» за 1896 р. Додамо, що до і після цієї полеміки відносини між провідними діячами «були ціле життя дуже добрі» [10].

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Окремі аспекти майже тридцятилітніх взаємин С. Смаль-Стоцького та І. Франка були порушені у працях

Б. Бунчука «Питання віршування у «Граматичі» С. Смаль-Стоцького і поезія І. Франка» [1], М. Возняка «Степан Смаль-Стоцький і Франко» [2], О. Горбатука «Степан Смаль-Стоцький у взаєминах з Іваном Франком» [3], книзі В. Даниленка та О. Добржанського «Академік Степан Смаль-Стоцький», у якій автори не ставили перед собою завдання дослідити взаємини між І. Франком та С. Смаль-Стоцьким докладно, лише торкнулися його побіжно [4, с. 9], О. Добржанського, зокрема: «Іван Франко та Степан Смаль-Стоцький: Наукова співпраця й особисті взаємини» [6], «Іван Франко та Степан Смаль-Стоцький: понад три десятиліття взаємин» [7], «Деякі аспекти взаємин І. Франка та С. Смаль-Стоцького» [5]. Дослідники не надавали належної уваги матеріалу І. Франка на «Політику реальну» С. Смаль-Стоцького, лише О. Добржанський коротко охарактеризував її, акцентувавши на тому, що загалом критика відносно поглядів С. Смаль-Стоцького була слухною; І. Франко вказував на деяку безладність викладу, відсутність чіткої думки в багатьох місцях, надмірне сподівання на успішну співпрацю з владою, обмеженість програмних положень та ін. [7].

Мета статті — дослідити генезу полемічних матеріалів С. Смаль-Стоцького та І. Франка, з'ясувати їхню специфіку, проаналізувати ключові принципи відголосу полеміки провідних діячів у західноукраїнській пресі кінця XIX — початку XX ст.

Виклад основного матеріалу дослідження. Період XIX — поч. XX ст. для бездержавної країни, якою на той час була Україна, був етапом формування української національної думки, захисту політичних прав на міжнародній арені, боротьби за збереження рідної мови. Безумовно, це був сприятливий час для утвердження самостійної української еліти. Влучно сформулював її значення С. Смаль-Стоцький: «Де-ж у народу нема рідної інтелігенції, там не може розвинути ся жадне почуте національне. Жаден интерес для держави; там не може розвинути ся такий патріотизм, що одушевляв би цілий нарід» [11, ч. 63, с. 1–2].

Для того щоб реалізувати певні ідеї, потрібно знайти й аудиторію, яка б цьому посприяла. Цікаву думку з цього приводу висловив італійський історик і філософ А. Грамші, акцентувавши на тому, що політика, яка намагається бути результативною, змушена за допомогою «гучних слів» і щедрих обіцянок шукати широкої підтримки та готовності до співпраці. Саме тому в політичних колах прийнято формувати свою владу за підтримки громади. Наголосимо, що головним чинником у політичній комунікації є те, який висновок роблять отримувачі повідомлень. Сприйняття ними інформації залежить від того, ким це сказано, як подано та за допомогою якого засобу доставлено [13].

Зазначимо, що журналістика вказаного періоду досить яскраво характеризувала логічний взаємозв'язок з політикою. У час бездержавності та становлення низки нових політичних ідей саме матеріали зі шпальт преси доносили гострі питання того часу до громадськості. І головним тут було вміння оперативно подавати той чи інший продукт. Не останнім чинником було й те, хто цей продукт надавав.

Важливою складовою частиною національної боротьби українського народу у західному регіоні став національний рух українців Буковини. Адже Буковина та Галичина — такі близькі краї не лише за кілометражем, а й за національною ідентич-

ністю, проте навіть між ними виникали суперечності в культурних, економічних, наукових сферах діяльності. І, звичайно, не обійшлося без політичної ідеології.

І. Франко, віддавши належне буковинському діячеві за його боротьбу з москвофільством у краї та обстоювання фонетичного правопису (який він і сам підтримував), критично засудив програму буковинських народовців, вироблену під керівництвом С. Смаль-Стоцького. Однією з головних умов програми ведення «політики реальної» була, звичайно, єдність громади та вміння провадити економічну та культурну дійсність мимо «високої політики». За словами С. Смаль-Стоцького, потрібно відкинути патріотичні гасла та ретельно працювати задля організації народного життя. Учений наголошував, що «Нічого нас скорше, нічого нас ліпше не зорганізує в одну сильну громаду, не поставить на власні ноги як організація через каси, спілки і т. п.!» [11, ч. 53, с. 1–2].

Цими принципами С. Смаль-Стоцький керувався у практичній роботі й досяг дуже вагомих результатів, адже під його керівництвом на Буковині постало чимало освітніх («Руська Школа» (1887)), культурно-просвітніх («Руська Бесіда» (1869), «Народний Дім» (1884), «Буковинський Боян» (1895)), політичних («Руська Рада» (1891), «Національна Рада русинів на Буковині» (1905)), економічних (Селянська каса (1903), «Карпатія» (1911)) організацій та товариств. Він писав, що в народі має бути щось одне, спільне, яке би всіх об'єднувало, додавало охоти та сили до праці: «Тим одним є і може бути лиш ідея національна».

С. Смаль-Стоцький акцентував на важливості розвитку українських шкіл та збільшенні кількості національно свідомої інтелігенції. Для прикладу, характеризував роль інтелігенції у Східній Галичині, яка за його висновками: «... властиво не має ще тепер характеру руского краю, і доти єго не буде мати, доки руска інтелігенція не буде мати тут в кождім згляді переваги над інтелігенцією чужою...» [11, ч. 54, с. 1–2].

С. Смаль-Стоцький писав, що лише «... добрий політик, що має широкий світогляд, велике знане життя народного і державного, що поняв духа часу, що знає докладно всі народні засоби і народні сили...» може вирішити, що більш потрібне політиці — опозиція чи опортунізм [11, ч. 61, с. 1–2]. Адже за його словами, опозиція вже не виконує своєї ролі в політичному житті, давши чужим національностям вести «політику краю». Учений ішов на компроміси з австрійцями та румунами, натомість непримиренним був щодо москвофілів, чию діяльність вважав дуже шкідливою. С. Смаль-Стоцький поділяв успішне провадження політики поляків у Галичині, оскільки у них була вироблена сильна та могутня засада національна, перед якою насамперед повинні уступати політичні засади.

С. Смаль-Стоцький висунув програмні засади, які повинні були піднести національну свідомість народу, сформувані його державотворчі ідеали та, що найголовніше, згуртувати український рух навколо цих ідеалів. Загалом він теоретично осмислив діяльність народовського руху на західноукраїнських землях і вказав його головні принципи та завдання.

Згодом у часописі «Житє і Слово» була вміщена стаття І. Франка «Реалісти чи кар'єристи», в якій він критично проаналізував зміст публікації «Політика реаль-

на» [16]. Політична та громадська позиція С. Смаль-Стоцького зазнала нищівної критики; його ж «національні засади» І. Франко розглядав через призму некваліфікованого оперування термінами. Звинувачення С. Смаль-Стоцького було викликано й розглядом важливих чи то політичних, чи громадських справ суто з позиції його конкретного розуміння, інколи не опертого на факти. І. Франко критикував С. Смаль-Стоцького й за те, що той приступив до праці без попередніх студій, писав про те, що знав і думав, а не як докладно подати матеріал у науковій формі. Буковинський діяч часто повторював свої міркування, цитував кілька разів сам себе в тій самій статті. І. Франко вважав, що С. Смаль-Стоцький перебільшував вплив москвофільської політики в Галичині, звинувачував його у незнанні самого терміна «політика». Наприклад, в одній зі статей С. Смаль-Стоцький писав, що політика — це народна господарка, і як кожний справжній господар дбає про своє майно, так і політик повинен дбати про народні справи [11, ч. 61, с. 1–2]. Натомість І. Франко переконував, що помилково вважати політику лише внутрішньою справою, коли на неї тиснуть ззовні. Оцінюючи політиків як «мужів геніальних», С. Смаль-Стоцький, за словами І. Франка, мав на думці лише себе та О. Барвінського.

На висловлені думки І. Франка стосовно статей С. Смаль-Стоцького один із працівників «Буковини» відповів йому не менш стримано в публікації «Наші рутенські радикали», наголосивши, що «се й не рецензія властиво, се спеціальний схолястично-рутинський препарат» [8, ч. 204, с. 2–3]. У статтях автор піддав критиці не тільки особу самого І. Франка, а й радикалів загалом, зокрема їхню бездіяльність у політичних справах, що їх реалізували лише на словах, а не послуговувалися схваленими громадою принципами та програмами. Навівши конкретні приклади, автор звинувачував І. Франка в тому, що він не аналізував конкретні висновки С. Смаль-Стоцького, а брав з контексту окремі слова та звороти: «гуманний Франко не оперується фактами, він розглядає «концесії» реалістів, але не розбирає їх суть» [8, ч. 203, с. 2–3]. Наприкінці рецензії було спростовано слова І. Франка стосовно невітлених засад «політики реальної» в дійсність та, власне, неправдивість даних щодо необізнаності громади з нею. З іронією на адресу І. Франка автор статей «Наші рутенські радикали» висловився: «... ми пробували відповісти ему після его власнісінької рецепти, просимо простити, если ми таки ему не дорівняли!» [8, ч. 202, с. 1–2].

«Автор статі не підписав ся, хоча з тексту єї видно виразно, що єї не писав проф. Стоцький... Автор єї занадто трусливий, щоб виступити явно і з власним підписом... мушу рівночасно висказати своє велике здивованє, як міг д. Осип Маковей, редактор «Буковини» погодити зі своєю честю уміщенє сеї підлої публікації на листках, під котрими він підписаний як одвічний редактор і котрої огидність в браку підпису автора мусить очевидно спадати на его імя», — писав згодом І. Франко в «Політичній хроніці» часопису «Житє і Слово» [15]. І. Франко бажав припинити так звану суперечку, адже автор статті у відповідь на його зауваги відповідав не фактами, за словами І. Франка, а натяками, подібними до фактів, і риторичними питаннями.

Власне цикл статей «Політика реальна» зчинив «штири крики, один гварт» й серед провідних пресових органів західного регіону [17]. І все через те, що «В Буковині один з передових наших людей розбирає тепер політику реальну — «Буковина», «Діло», «Народна часопись», «Радикал» — здійснили гварт на всю Русь австрійську», — зазначалося у статті. Дискусія, на думку автора, розпочалась через те, що в реалізації політичних програм винні не зовнішні чинники, а самі владні провідники, які «мусять зложити ся багато роботи і агітації по часописях». До речі, у статті йшлося про захист редакторів часописів, які «... в таку бурю стають правдивими громоводами... не страшна редакторам і хмара розлючених ворогів, коли за собою має громаду розважних людей, котрі думають розумом, а не серцем». Звичайно, автор хотів акцентувати на словах І. Франка щодо звинувачення О. Маковея у публікації статей «Наші рутенські радикали» в газеті «Буковина».

Зрозуміло, що дискусія стосовно реалізації програм чи «політики реальної», чи «політики засад» наприкінці XIX ст. відіграла неабияку роль в агітації на користь тої чи іншої партії.

Додамо, що І. Франко неодноразово не погоджувався з міркуваннями С. Смаль-Стоцького. Це, зокрема, можна простежити в їхньому листуванні з приводу рецензії І. Франка на замітки С. Смаль-Стоцького в часописі «Руська Школа». «Ваших заміток не помістив я для того, бо бачив в них велике непорозуміння моїх слів, а властиво гадок, через що я би мусів на них відповідати — тим завела б ся в самій середині редакції зовсім непотрібна полеміка, котра би нас лише на сьміх виставила. Не уважаю я їх зовсім злишними, але треба їм дати иншу форму, а се все дасться устно обговорити і полагодити», — писав С. Смаль-Стоцький [1].

Також С. Смаль-Стоцький та І. Франко дискутували на сторінках «своїх» же періодичних органів («Буковина» та «Літературно-науковий вісник» відповідно) стосовно полеміки між газетами «Діло», «Буковина» та «Молода Україна», редакцію якої підтримувало чернівецьке молодіжне товариство «Січ» в обстоюванні гасла незалежної України. «Буковина» песимістично поставилася до цієї ідеї: «... сей ідеал дуже трудний до осягнення; ... що бажанне своєї держави і розуміне, яка би вона мала бути, у молодіжці не виразне... краще робити дальше культурну роботу для народу, яку ми вже почали робити, і не морочити собі голову неосяжними ідеалами» [9].

Дискусія між редакціями газет тривала кілька місяців, поки в неї не втрутився І. Франко та не опублікував на сторінках «Літературно-наукового вісника» статтю «Поza межами можливого». У ній він скомпрометував позицію «Буковини» та окреслив справжнє значення ідеалу національної самостійності: «... конт-аргументація «Буковини», основана на вбогім арсеналі «простого хлопського розуму», блискучо доказала повну незгожність і недостаточність сего арсеналу для рішення таких широких і скомплікованих питань». При цьому він зазначав, що «нема нічого забавнішого, як бачити наглі перескоки з одного становища... Сьогодні вони виливають своє сьвяте обуренє на тих, що підносять важність економічного чинника в народнім житю, важність «жолудкових ідей» (*побутових*. — М. П.)... А післязавтра ті самі люди для потреб хвилевої полеміки знов змінять фронт і бу-

дуть кидати громи на ті самі жолудкові ідеї...» [14]. І. Франко виділив важливість формування національного ідеалу у встановленні Української держави: «Ідеал національної самостійности в усякім погляді, культурнім і політичним, лежить для нас [...] мусимо вживати всіх сил і засобів, щоб наближуватись до него, інакше він не буде існувати і ніякий містичний фаталізм не сотворить його там, а розвій материяльних відносин перший потопче і роздавить нас як сліпа машина» [14].

Додамо, що до цієї дискусії був причетний і Р. Стефанович, який 21–22 червня 1900 р. опублікував видання «Самостійна Україна. Відповідь Романа Стефановича на статью п. з. «Українська держава» помьщену вь 67 Чис. «Буковини» [12]. У розвідці він детально сформулював суть дискусії та наголосив, що думка про самостійну Україну для «Буковини» — це просто «примха». Р. Стефанович не обділив увагою персону С. Смаль-Стоцького, зазначивши, що він не дотримувався достовірності у своїх твердженнях відповідно до історичних реалій (йдеться про головні ідеї Кирило-Мефодіївського братства). З цього випливає, що автором статті «Українська держава» (Буковина. — 1900. — Ч. 67. — С. 1–2) є С. Смаль-Стоцький.

Висновки. Дискусія С. Смаль-Стоцького та І. Франка на сторінках часописів залишила вартісний матеріал, що висвітлює розвиток української публіцистичної та політичної думки кінця XIX — початку XX ст., а також складні етапи її формування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бунчук Б. Питання віршування у «Граматиці» С. Смаль-Стоцького і поезія І. Франка / Б. Бунчук // Педагогічні ідеї С. Смаль-Стоцького в контексті розвитку національної освіти й виховання : матеріали всеукраїнської науково-практичної конференції. — Чернівці, 1999. — С. 188–192.
2. Возняк М. Степан Смаль-Стоцький і Франко / М. Возняк // Доповіді Наукового товариства Шевченка у ЗДА. — 1959. — Чис. 11. — С. 16.
3. Горбатюк О. Степан Смаль-Стоцький у взаєминах з Іваном Франком / О. Горбатюк // Науковий вісник Чернівецького університету. Слов'янська філологія. — Чернівці, 2008. — Вип. 394–398. — С. 171–177.
4. Даниленко В. М. Академік Степан Смаль-Стоцький : життя і діяльність (1859–1938 рр.) / Віктор Даниленко, Олександр Добржанський — Київ; Чернівці : [б.в.], 1996. — 207 с.
5. Добржанський О. Деякі аспекти взаємин І. Франка та С. Смаль-Стоцького / Олександр Добржанський // Питання історії України. — Чернівці : Зелена Буковина, 2006. — Т. 9. — С. 89–94.
6. Добржанський О. Іван Франко та Степан Смаль-Стоцький: наукова співпраця й особисті взаємини / Олександр Добржанський // Іван Франко і Буковина (матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяченої 150-річчю від дня народження Івана Франка). — Чернівці, 2006. — С. 9–18.
7. Добржанський О. Іван Франко та Степан Смаль-Стоцький: понад три десятиліття взаємин / Олександр Добржанський // Іван Франко: дух, наука, думка, воля: матеріали Міжнар. наук. конгресу, присвяченого 150-річчю від дня народження Івана Франка (Львів,

- 27 вересня — 1 жовтня 2006 р.). — Львів : Видавничий центр Львівського національного університету імені Івана Франка, 2010. — Т. 2. — С. 631–639.
8. Наші рутенські радикали // Буковина. — 1896.— Чис. 202. — С. 1–2; Чис. 203. — С. 2–3; Чис. 204. — С. 2–3.
  9. Самостійна Україна // Буковина. — 1900. — Чис. 67. — С. 1–2.
  10. Смаль-Стоцький С. Іван Франко і Буковина. Спогади про Івана Франка / С. Смаль-Стоцький ; упорядкув., вступн. ст. і прим. Михайла Гнатюка. — Львів : Каменярь, 1997. — С. 513–514.
  11. С. Смаль-Стоцький. Політика реальна /С. Смаль-Стоцький // Буковина. — 1896. — Чис. 53. — С. 1–2; Чис. 54. — С. 1–2; Чис. 61. — С. 1–2; Чис. 63. — С. 1–2.
  12. Стефанович Р. Самостійна Україна. Відповідь Романа Стефановича на статтю п. з. «Українська держава» помьщену вь 67 Чис. «Буковини» / Р. Стефанович. — Львов, 1900. — 27 с.
  13. Трухачов О. Політика та мас-медіа: аспекти взаємовпливу в масовокомунікативному просторі / Олександр Трухачов // Публіцистика і політика : зб. наук. пр. політологічної спрямованості. — Вип. 1. — Київ, 2007. — С. 27.
  14. Франко І. Поза межами можливого / Іван Франко // Літературно-науковий вістник. — 1900. — Річ. III. — Т. 7. — С. 1–9.
  15. Франко І. Політична хроніка / Іван Франко // Житє і Слово. — 1896. — Кн. 4. — С. 316–317.
  16. Франко І. Реалісти чи кар'єристи / Іван Франко // Житє і Слово. — 1896. — Кн. 2. — С. 73–92.
  17. Штири крики, один гвавт! // Буковина. — 1896. — Чис. 62.— С. 1–2.

REFERENCES

1. Bunchuk, B. (1999). Pytanya virshuvanya u «Gramatyci» S. Smal-Stotskogo i poeziya Ivana Franka. Pedagogichni ideyj S. Smal-Stotskogo v konteksti rozvytku natsionalnoy osvity i vyhovanya. 188–192 (in Ukrainian).
2. Wozniak, M. (1959). Stepan Smal-Stockiy i Franko. Dopovidi Naukowego towarzystva Shevchenka v USA, 11, 16 (in Ukrainian).
3. Gorbatyuk, A. (2008). Stepan Smal-Stockiy u vzaymenach z Ivanom Frankom. Naukovy visnyk Chernivetskogo Universytetu. Slovyanska philologiya, 394–398, 171–177 (in Ukrainian).
4. Danilenko, V. M. & Dobrzhansky, O. V. (1996). Akademik Stepan Smal-Stockiy: jytya I diyalnist (1859–1938 gg.). Kyiv, Chernivtsi: [B. V] (in Ukrainian).
5. Dobrzhansky, O. (2006). Deyaki aspekty vzayem I. Franka i S. Smal-Stotskogo. Pytanya istorij Ukrainy. Vol. 9. Chernivtsi: Zelena Bukowina, 89–94 (in Ukrainian).
6. Dobrzhansky, A. (2006). Ivan Franko i Stepan Smal-Stockiy: naukova spivpracya i osobysti vzayemyny. Ivan Franko i Bukowina (materialy mign. nauk.-pract. conf., prysvyachenoj 150-richyju vid dnya narodgenya Ivana Franka), 9–18 (in Ukrainian).
7. Dobrzhansky, O. Ivan Franko and Stepan Smal-Stockiy: ponad try desyatylytya vzayemyn. Ivan Franko: duch, dymka, volya: Materialy Mignar. nauk. kongresu, prysvyacheno-go 150-richyju vid dnya narodgenya Ivana Franka (Lviv, 27 veresen – 1 govtnya 2006 r.). T. 2., 631–639 (in Ukrainian).

8. Nashi rutenski radicaly (1896). Bucowina, 202, 1–2; 203, 2–3; 204, 2–3 (in Ukrainian).
9. Samostiyna Ukraina (1900). Bucowina, 67, 1–2 (in Ukrainian).
10. Smal-Stockyi, S. (1997). Ivan Franko i Bukowina. Spogady pro Ivana Franka. Lviv: Kamenyar, 513–514 (in Ukrainian).
11. Smal-Stockyi, S. (1896). Polityka realna. Bucowina, 53, 1–2; 54, 1–2; 61, 1–2; 63, 1–2 (in Ukrainian).
12. Stefanovich, R. (1900). Samostyna Ukraina. Vidpovid Romana Stefanovicha na statyu «Ukrainska dergawa» pomischenu v 67 Num. «Bukowina».
13. Truhachov, O. (2007). Politicatas-media: aspectyvzayemovlyvuvmasovokomunikatyvnomu prostori. Publicystyka i politika, 1, 27 (in Ukrainian).
14. Franko, I. (1900). Poza megamy moglyvogo. Literaturno-naukowy vistnyk, Vol. III, 7, 1–9 (in Ukrainian).
15. Franko, I. (1896). Politychna Chronika. Zhytye i Slowo, 4, 316–317 (in Ukrainian).
16. Franko, I. (1896). Realisty chy kariyeristy. Zhytye i Slowo, 2, 73–92 (in Ukrainian).
17. Shtyry kryky, odyng! (1896). Bucowina, 62, 1–2 (in Ukrainian).

**«BECAUSE I AM NOT ONE OF THOSE, WHO CAN STEAL SOMEONE'S
MERIT...»: POLITICAL DEBATE OF STEPAN SMAL-STOTSKIY
AND IVAN FRANKO IN WESTERN UKRAINIAN PRESS
IN THE LATE XIXTH — EARLY XXTH CENTURY**

M. I. Pelypets

*The Lviv National Vasyl Stefanyk Scientific Library of Ukraine,
2, Stefanyka Street, Lviv, 79000, Ukraine
mpelypets@gmail.com*

The analysis of the polemical material of Stepan Smal-Stotskyj and Ivan Franko has been done. Publications of public figures are considered in the article. The essence has been outlined and the subject of polemics has been characterized. The main aspects of the discussion between leading figures have been highlighted in the context of the political situation in the late XIX — early XX century.

Keywords: *polemics, Stepan Smal-Stotskiy, Ivan Franko, press, review, political foundations.*

Стаття надійшла до редакції 15.04.2016.

Received 15.04.2016.